

Fredagsordet

Språkbruk i Sverige och Norden. Några varianter av regionala skillnader i talad svenska. Nationella minoritetsspråk - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 4-6

Syfte

Avsluta veckan på ett roligt och lättsamt sätt men ändå ha en tydlig koppling till svenskämnet. Göra eleverna nyfikna på ord och deras etymologi. Utveckla förståelsen för att ords betydelse kan förändras. Det ger även tillfällen att prata om synonymer, homonymer och homografer. Ibland blir det aktuellt att säga något om hur ordet stavas eller vilken ordklass det rör sig om (ibland blir det flera!). Fredagsordet ger chans till att få in lite språkhistoria, visa på skillnader mellan skriftspråk och talspråk, prata om språklig variation och grammatik.

Läraren reflekterar

Mina elever tyckte mycket om det här inslaget i undervisningen. De saknade det om jag någon gång inte hunnit förbereda det. Jag försökte att välja ord som kunde förvåna, provocera, vara tankeväckande, locka till skratt, ord som hade koppling till andra språk än svenska men som talades av en eller flera av eleverna i klassen, ord kopplade till ungdomsspråk, slang, svordomar och populärkultur. Det skulle vara lättsamt och utbildade på samma gång. Som lärare fick jag akta mig för att inte föreläsa för mycket (det är ju så roligt med ord!). Jag fick hålla det kort och komma till poängen snabbt. Tog lektionens sista fem minuter för det.

Metod

Välj ett ord som är intressant utifrån etymologi, att det har flera betydelser eller olika användning i olika sammanhang, ord som förändrats över lång eller kort tid, tvetydiga ord. Kort sagt, välj ett ord som kan engagera tanken.

Läs på, bestäm vad du vill berätta om ordet, bestäm hur du vill presentera det (bild, musik, ljudklipp, skriva på tavlan?). Planera in det som sista inslag på en fredagslektion. Var kreativ, det här ska vara roligt!

Förslag på ord

- Aktuella ord, till exempel från stora nyheter
- Ord eleverna använder
- Ord från populärkulturen (hip hop-texter är en outsinlig källa)
- Slangord
- Gamla ord som eleverna oftast inte har en aning om vad de betyder (sumprunkare)
- Ord som olika generationer använder med helt olika uppfattning om vad det betyder (orden baxa och haffa är finfina exempel)
- Vardagliga ord kan ha mycket att ge bara man tittar närmre. Tänk bara på ord som denim, lok, alkohol, lagom, telefon, chark, medicin, geting.

Lgr 11 Förmåga (kopplingar till åk 9)

Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.

Centralt innehåll

Språkbruk i Sverige och Norden.

Kunskapskrav

Eleven kan skriva olika slags texter med **god** språklig variation. Sammanställningarna innehåller **välutvecklade och nyanserade** beskrivningar och förklaringar.